Türkiye’de Profesyonel Futbolda Transferlerin Görünümü

View of Transfers in Professional Football in Turkey

Ali Sevilmiş* - Sebahattin Devecioğlu**

Abstract: In Turkey or all over the world, millions of people follow football matches. Football, with its social and economic dimensions, has become multidimensional sport activity. This multidimensionality, like all over the world, also in Turkish football, brought differences in the context of transfers. The aim of this study is to examine the transfers of incoming and outgoing football players during 20 seasons by means of the method of social network analysis and measure regrading network analysis. The study was realized through 15658 transfer data as 7699 transfers, realized from 2000-2001 to 2009-2010, and 7959 transfers, realized from 2010-2011 to 2019- 2020. The data were analyzed by means of nodeXL Software.

In 20 seasons, transfers made from Germany were relatively more compared to the other countries and, except Egypt, it was emerged that football players were bought more than we sold to all countries. In the threshold of 2010-2011/2019-2020, it was identified that while “Germany”, “Brazil”, “Belgium” came to our face as the top three countries, to/from which the most football players were bought and sold, in the threshold of 2010-2011- 2019-2020, “Germany”, “United Kingdom”, “France”, to/from which the most football players were bought and sold. Also, although the number of Turkey increases in the second threshold (2010-2011- 2019-2020) (+ 260), the number of transfer Turkey made within itself decreases (- 521). Although Turkey buys and sells to/from many countries, it predominantly made transfer shopping with European countries and, in the last ten seasons, reduced the number of transfer with Brazil, the most exporting football players country of the world, in important rate.

Structured Abstract: Purpose: The aim of this study is to examine the transfers of incoming and outgoing football players during 20 seasons by means of the method of social network analysis and measure regrading network analysis. The study was realized through 15658 transfer data as 7699 transfers, realized from 2000-2001 to 2009-2010, and 7959 transfers, realized from 2010-2011 to 2019- 2020.

Methots: In the study, transfers made over 20 years in Turkey Professional League were examined by means of measures regarding network analysis of the data. If there is transfer of football player from Turkey to any country, this is evaluated as outgoing transfer and if there is a transfer of football player from

* Arş. Gör. Dr. Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Spor Yöneticiliği Bölümü
Research Assistant PhD. University of Karamanoğlu Mehmetbey, Faculty of Sports Sciences, Depertmant of Sports Management.

ORCID 0000-0001-8338-5927

alisevilmis.42@hotmail.com

** Prof. Dr., Fırat Üniveristesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Spor Yöneticiliği Bölümü

Professor. University of Fırat, Faculty of Sports Sciences, Depertmant of Sports Management

ORCID 0000-002-8205-295X

sdevecioglu@firat.edu.tr

Cite as/ Atıf: Sevilmiş, A. & Devecioğlu, S. (2020). Türkiye’de profesyonel futbolda transferlerin görünümü. *Turkish Studies - Social*, 15(5), 2723-2738. <https://dx.doi.org/10.47356/TurkishStudies.44895>

Received/Geliş: 07 July/Temmuz 2020

Checked by plagiarism software

Accepted/Kabul: 20 August/Ağustos 2020

Published/Yayın: 30 August/Ağustos 2020

Copyright © INTAC LTD, Turkey

CC BY-NC 4.0

any country to Turkey, this is evaluated as incoming transfer. The number of transfer made from Turkey was accepted as the weight of node.

Transfermarkt is a German-based internet site, whose owner is Axel Springer, and which contains football such as information scores, match results, statistics, and transfer news. All data collected for the study were obtained from website www.transfermarkt.com. All transfers made in summer and winter periods over 20 seasons were included in the scope of the study. In Turkey, in Professional Football League, 16,587 transfers were made over 20 seasons. 15,658 transfers were assessed and without club/end of carrier 929 transfers were not included in dataset.

Dataset was divided into two parts as the threshold of 2000-2001/2009-2010 and the threshold of 2010-2011/2019-2020. 15.658 transfers, made in 20 seasons, were analyzed as 7699 data in the first 10 seasons and 7859 data in the second 10 seasons. In order to better understand in which directions the transfers vary, the parameters of 20 seasons were also examined from certain aspects. Data were analyzed by means of nodeXL Software. First of all, weighted networks of the years, accepted as threshold, were sorted out. Later, the values of incoming transfer degree distribution and outgoing transfer degree distribution were calculated. Consequently, the values of incoming and outgoing transfer degree distribution of the threshold 2000-2001 /2009-2010 and the threshold 2010-2011/2019-2020 were calculated. Finally, Graph Metric values belonging to both thresholds were compared.

Findings: In the first stage of the study, using nodeXL Program, directed weighted network was drawn. Transfer data were divided into two as the threshold of 2000-2001/2009-2010 and the threshold of 2010-2011/2019-2020. In Figures 1 and 2, the weighted networks of the years accepted as threshold are shown.

Figure 1: Transfer network of transfer seasons between 2000-2001 / 2009-2010

Figure 2: Transfer network of transfer seasons between 2010-2011 / 2019-2020

In Figure 1 and Figure 2, the size of edges is seen to differ. It is seen that Turkey differs in transfer direction or the years accepted as threshold by the countries it has dealings. Self-loops seen in the networks shows us the transfers Turkey makes within itself. The sizes of edges provide information about the number of incoming and outgoing transfers.

Table 1: 2000-2001/2009-2010 and 2009-2010/2019-2020 season In-Out degree distribution

		2000-2001/2009-2010						2009-2010/2019-2020					
	Country Ranking	All Season	Country Ranking	Degree	%	Incoming Transfer	Outgoing transfer	country ranking	Degree	%	Incoming transfer	Outgoing transfer	
1	Germany	476	Germany	238	50	165	73	Germany	238	50	165	73	
2	Brazil	260	Brazil	177	68	106	71	England	192	79,3	122	60	
3	France	249	France	76	30,1	45	31	France	173	69,9	122	51	
4	England	242	Belgium	85	48,3	53	32	Portugal	167	84	110	57	
5	Portugal	199	Netherlands	57	40,4	36	21	Spain	140	71,8	86	54	
6	Spain	195	Spain	55	28,2	33	22	Italy	138	78,4	75	63	
7	Italy	176	England	50	20,7	32	18	Belgium	91	51,7	55	36	
8	Belgium	176	Russia	46	38,3	22	24	Netherlands	84	59,6	52	32	
9	Netherlands	141	Austria	44	53,6	19	25	Brazil	83	32	46	37	
10	Russia	120	Czech Republic	39	42,4	23	16	Russia	74	61,7	47	27	
11	Czech Republic	92	Serbia	39	57,3	24	15	Czech Republic	53	57,6	32	21	
12	Austria	82	Bulgaria	39	59	22	17	Sweden	51	69,9	31	20	
13	Sweden	73	Egypt	39	70,9	20	19	Poland	50	52,5	30	20	
14	Switzerland	73	Italy	38	21,6	20	18	Ukraine	51	79,7	36	15	
15	Poland	69	Portugal	32	16	21	11	Switzerland	46	63,1	32	14	
16	Serbia	68	Switzerland	27	36,9	16	11	Austria	38	46,4	23	15	
17	Bulgaria	66	Argentina	26	43,3	19	7	Croatia	37	60,6	24	13	
18	Ukraine	64	Croatia	24	39,3	18	6	Argentina	34	56,7	20	14	
19	Croatia	61	Sweden	22	30,1	14	8	Serbia	29	42,7	23	6	
20	Argentina	60	Ukraine	13	20,3	6	7	Bulgaria	27	41	19	8	
21	Egypt	55	Poland	19	27,5	11	8	Egypt	16	29,1	7	9	

When the countries Turkey has dealings with the most transfer over 20 seasons are divided into two groups as 2000-2001/2009-2010 and 2009-2010/2019-2020, transfers in these countries varied as follows: The ranking of Germany did not vary. It can be said that the most remarkable country was Brazil. Brazil, which takes place in the second rank in 2000-2001/2009-2010 seasons, took place in the threshold of 2009-2010/2019-2020. In addition, “Austria”, “Serbia”, “Bulgaria” was the countries, with which transfer dealings decreased in this season.

Conclusion: In the threshold of 2009-2010/2019-2020, it was revealed that the country showing the most rise was Portugal. When Portugal took place in 15th rank in the first threshold, in the threshold of 2009-2010/2019-2020, it took place in 4th ranks. In addition, in this threshold, the countries such as Poland and Ukraine showed rise.

In this study, in Turkey Professional Football League, 15.658 transfers made in 20 seasons were examined by means of certain network measures. As a priority, the values of incoming and outgoing transfers in 20 seasons were examined. Later, dataset was divided into two and differences were compared. In the threshold of 2000-2001/2009-2010, 15.658 transfers were made as 7699 transfers in the threshold of 2000-2001/2009-2010 and 7859 transfers in 2010-2011/2019-2020.

In Turkey Professional Football League, when the findings of the transfers made over 20 seasons were examined, Germany (degree: 476), Brazil (degree: 260), France (degree: 249), United Kingdom (degree: 242), and Portugal (degree: 199) were identified as the countries we bought and sold the most football player (Table. 2). These countries are the ones making the most transfer according to FIFA 2020 Report (FIFA, 2020; Poli et al., 2019). It can be said that the effectiveness of these countries in world transfer market reflects to the directions of Turkey transfers.

When the first and second seasons are evaluated together, it can be said that the most remarkable countries are Portugal and Brazil. When the degree values of Portugal are examined, while it does not take place in the top 10 in the first threshold (degree, 30), taking place in the 4th rank (degree: 167) in the second threshold, it was identified that it was a country, where transfer relationships were developed the most (Table.3).

While Brazil takes place in the second rank (degree: 177) in the first threshold, taking place in the 9th rank (degree: 83) in the second threshold, it can be said that it is a country, where the transfer relationships are limited the most (Table.3). Although the most exporting football player is Brazil (Poli et al.,2020), in the second threshold, extreme decrease of dealings with Brazil is numerically remarkable.

It was identified that, in the first threshold (2000-2001/2009-2010), while ranking of countries, where the most transfer is made, is Germany, Brazil, and Belgium, in the second threshold (2009-2010/2019-2020), this ranking varied as Germany, United Kingdom, and France (Table 3). It was also identified that Germany was the country, where the most transfer was made, in both seasons (Table 3).

The numbers of incoming and outgoing transfer in Turkey, were assessed, and it was identified that the number of incoming football players was much higher. It was revealed that we sold football players more than we bought to only Egypt. Turkey does not take place in the top 20 countries in ranking of the number of football players (Poli et al.,2020). According to the results of both this report information and study, it can be said that Turkey is a country importing football player.

The rate of foreign players in professional football teams, except some countries (Brazil, Argentina), continuously increased in the last 30 years. In the largest five league of Europe, while the rates of foreign player were 9.1% in 1985/1986 season, this rate rose to 46.7% in 2015/2016 season. We can attribute the cause of this to the fact that foreign player’s limitation, applied in Turkey and Europe, is flexible or the globalizing structure of football. When considered that the rate of foreign player is 47.7% in Europe (FIFA, 2020), we can say that this case also reflects to Turkey.

In Turkey Professional Football Leagues, when regarded to social network analysis of incoming and outgoing football players transfers; the countries Turkey has dealings with transfer were examined in certain details (In-out degree, Graph Metric, weighted networks), and the directions of transfers Turkey made over 20 seasons were identified in certain details.

When the results sorted out of calculations are considered, it was identified that among, countries exporting the most football players, South America countries had the most share (Brazilian player, 2742; Argentinian players, 2330; Colombian players, 1536) (Poli et al., 2019), and that Turkey preferred European countries (Germany, United Kingdom) in import of football player.

The study results show that the rate of foreign player in Turkey Professional Football League. This results is an indicator of that that labor force market of football players becomes international is also experienced in Turkey Professional Football League. According to CIES reports, football players came from Germany (+74), France (+63) and Brazil (+37), to Turkey. In all leagues of average rate of foreign players increased by 5% (Poli et al.,2018; Poli et al.,2019)

As a conclusion, it was observed that, between the years of 2000-2020, Turkey Professional Football League used preference right in the transfer of football players in favor of foreign players. In Professional Football Leagues in Turkey, it is suggested that the rules in “New Foreign Football Player” and “Domestic Football Player Incentive System” should be revised and regulated. The study was carried out through only Turkey data, and the next studies may be fictionalized on a larger dataset. The different methods regarding network analysis can be used.

Keywords: Player recruitment; Professional football; Social network analysis; Turkey player recruitment

Öz: Türkiye’de veya tüm Dünyada milyarlarca insan futbol maçlarını takip ediyor. Futbol sosyal, ekonomik boyutları ile çok boyutlu bir spor aktivitesi haline geldi. Bu çok boyutluluk, tüm dünyada olduğu gibi Türk futbolunda transferler bağlamında da farklılıklar meydana getirdi. Bu çalışmada amaç Türkiye Profesyonel Futbol liginde 20 sezon boyunca gelen (Incoming-transfer) ve giden (Outgoing transfer) futbolcu transferlerini sosyal ağ analizi yöntemi ve ağ analizine ilişkin ölçülerle incelemektir. Araştırma 2000-

2001'den 2009-2010' a kadar gerçekleştirilen 7699 transfer 2010-2011'den 2019-2020'e kadar gerçekleştirilen 7959 olmak üzere 15.658 transfer verisi üzerinden gerçekleştirilmiştir. Veriler nodeXL programı ile analiz edilmiştir.

20 sezonda "Almanya" dan yapılan transferler diğer ülkelere oranla oldukça fazladır. Ve mısır hariç tüm ülkelere sattığımızdan çok futbolcu alındığı ortaya çıkarılmıştır. 2000-2001/2009-2010 eşiğinde "Almanya" "Brezilya" "Belçika" en fazla futbolcu alınıp satılan ilk üç ülke olarak karşımıza çıkarken 2010-2011- 2019-2020 eşiğinde "Almanya" "İngiltere" "Fransa en fazla futbolcu alınıp satılan ülke olarak tespit edilmiştir.

Aynı zamanda Türkiye'nin ikinci eşiğe (2010-2011- 2019-2020) transfer sayısı artmasına rağmen (+260) kendi içinde yaptığı transfer sayısı (-521) azalmıştır. Türkiye birçok ülkeden futbolcu alıp satsa da ağırlıklı olarak Avrupa ülkeleri ile transfer alış verişinde bulunmuş son on sezonda dünyanın en fazla futbolcu ihraç eden ülkesi brezilya ile de transfer sayısını büyük oranda düşürmüştür.

Anahtar Kelimeler: : Oyuncu alımı; Profesyonel futbol; Sosyal ağ analizi, Türkiye oyuncu alımı

Giriş

Futbol bir meta haline dönüştüğünden beri tüm ülkeler gibi Türkiye'de bu değişime ayak uydurmuştur. Türkiye tüm ülkeler içerisinde futbol alt yapısını geliştiren, son on yılda yirmiden fazla stadyum inşa eden iki ülkeden biri konumundadır. Türkiye fitness, teknik izleme, tıbbi izleme, kapalı antrenman, yatılı eğitim tesislerine en fazla oranla sahip olan dokuz ülkeden biridir. Avrupa'da Almanya ile gelir olarak büyümeyi sürdüren iki ligden biri, seyirci sayısını sekiz ülke ile birlikte en fazla arttıran (Ortalama %52) ülke konumundadır (UEFA, 2018).

Finansal olarak anlamlı bir büyüme gösteren Türkiye ligi, sahip olduğu ekonomik güç ve taraftar potansiyeli ile Avrupa'nın en fazla gelir yaratan liglerinden biri olmaya devam etmektedir (Sunar, 2014). Türkiye ligi naklen yayın gelirleri açısından Avrupa'nın beş büyük liginden biri olan La liga ile eşit konumdadır. 2015-2016 sezonundan 2018-2019 sezonuna kadar süper ligin toplam gelirleri 2 milyar Türk lirasından 4,2 milyar Türk lirasına ulaşmıştır. Dört sezonda toplamında 11 milyar TL kazanan süper lig Avrupa'nın en fazla gelir yaratan ligi konumuna gelmiştir (Ekolig, 2019).

Liglerin bu büyümeyi arttırması naklen yayın, ticari gelir, maç günü gelirleri gibi gelir kalemlerini artırmasıyla mümkündür. Bu gelir kalemlerinden biri de transferlerdir. Transfer gelirleri açısından Türkiye değerlendirildiğinde 2018 verilerine göre Türkiye'nin net transfer harcamalarının, transfer gelirlerinden 12 milyon € fazladır (UEFA, 2018). Bunun yanında her transfer sezonunda farklı ülkelere yoğunlaşması, futbolun ülkenin kendi içinde oynadığı bir millete aitlik özelliğinden çıkıp uluslararası bir ticaret ağı özelliğine kavuştuğunun göstergesidir.

Literatür Taraması

Profesyonel futbol, her yıl onlarca oyuncunun ülkeden ülkeye gitmesinin nedeni olmuştur. Transfer pazarı belirli nedenlerden dolayı azabilmekte veya yönlerinde değişiklikler meydana gelebilmektedir. Örneğin COVID-19 salgınının çoğu kulübün finansman yapısını ciddi şekilde etkilemesi ve oyuncu transfer fiyatlarının kısa vadede düşürmesi beklenmektedir (EKOLİG, 2020). Bu olumsuzluklar olası olsa da 2019 yılında futbol kulüpleri ilk kez 18.042 uluslararası transfer gerçekleştirmiş olup transfere 10 milyar € 'dan fazla harcamıştır (FIFA, 2020).

Transferler bu yönü ile değerlendirildiğinde uluslararası bir hal almıştır. Oyuncuların transferlerinin bu derece artmasının nasıl şekillendiği birçok araştırmacı tarafından incelenmiştir (Giulianotti and Robertson, 2009, 2012; Maguire ve Pearton, 2000; Maguire ve Stead, 1998; Poli, 2010; Velema, 2020).

Futbolcu transferleri her zaman ekonomik faktörlerden kaynaklanmamaktadır. Avrupa'daki bazı seçkin kulüplerin tarihsel bağlantıları ve kültürel benzerliklere sahip ülkelere transfer

gerçekleştirdikleri savunan görüşler mevcuttur (Maguire ve Pearton, 2000). Aynı zamanda Avrupa’nın büyük futbol takımları, oyuncuların oyuncu piyasa değerlerini artırmak amacıyla farklı ekonomik durumdaki ligler ile hareket ettikleri görüşü de mevcuttur. Bu kulüpler bir oyuncu uygun fiyata “satın alarak” veya “yerleştirerek” kar elde ederler. Futbolcunun kariyeri boyunca gittiği her kulüp ona değer katar veya değerini düşürür. Bu nedenle ucuza mal edilecek oyuncunun belirlenmesi için kulüpler yetenek izcileri, oyuncu temsilcileri ve yatırım ajansları ile birlikte çalışırlar (Poli, 2010; Poli ve Besson, 2011).

Futbolcu hangi nedenlerle transfer edilirse edilsin sayısı ve harcanan para bakımından değerlendirildiğinde sürekli artış içindedir (FIFA, 2019). Kulüpler, ligler, spora özgü kurumlar transferlerini kendi çıkarlarını korumak için gerçekleştirmekte dünyayı tek bir bağlantı gibi görmektedir (Giulianotti ve Robertson, 2012).

Günümüzde birçok futbolcu doğduğu ülkenin sınırları dışında kariyerini sürdürmektedir. Poli (2010), tarafından tespit edilen 1995/1996 ile 2005/2006 sezonları arasında büyük beş Avrupa liginde gurbetçi oyuncu sayısındaki %115’lik bir artış bunun bir göstergesidir. Aynı zamanda Littlewood ve vd., (2011) 2004/2005 ve 2008/2009 sezonları arasında Avrupa’nın ilk beş ligindeki yabancı oyuncuların payında büyük oranda bir artış olduğunu bildirmiştir. Avrupa’nın en büyük liglerindeki oyuncuların yaklaşık % 40’ının yabancı oyunculardan oluştuğunu ve başka bir ülkenin vatandaşlığına sahip olduğunu tespit edilmiştir (Velema vd., 2020). Tüm bu bulgular artık futbolun küreselleşmiş bir yapısının olduğuna işaret etmektedir.

Her ne kadar kulüpler seçkin futbolcuların göçünü şekillendiren önemli aktörler olarak belirtilse de futbolcu transferlerinin yönü belirli nedenlerden etkilenmektedir (Velema, 2020) Futbolcular bir ülkeden bir ülkeye sömürge ilişkileri, kültürel ve dinsel benzerlikler gibi farklı nedenler ile transfer olabilmektedir (Maguire ve Pearton, 2000). Aynı zamanda bir futbolcunun değerini arttırabilmek için kulüpler ve diğer paydaşlar tarafından kurulan küresel katma değerli zincirlere odaklandığı görüşünü belirten araştırmalarda mevcuttur (Darby vd., 2007). Burada yetenekli oyuncular, Güney’deki kulüplerden ucuz bir şekilde satın alınır ve her hamlede yüksek piyasa değerli bir kulüpte oynatılarak oyuncunun piyasa değeri arttırılır (Darby, 2007; Poli, 2010).

Bunun yanında transfer kaynağının hangi ülkeler olduğunu (Poli ve Ark. 2019; Batagelj ve ark. 2014), En büyük Avrupa liglerinin futbolcuların göç akışlarını nasıl yönlendirdiğini (Velema, 2020), ülkeye dayalı yüksek ve düşük piyasa değerli transfer ağları karşılaştırılması Gürsakal vd., (2020) tarafından ele alınmıştır.

Poli vd., (2019) Avrupa transfer olan oyuncularda (özellikle Portekiz) Brezilya’nın kaynaklık ettiği sonucuna ulaşmıştır (Poli ve Ark. 2019). Batagelj vd., (2014) Premier Lig’e transfer edilen oyuncuların ana kaynak ülkelerinin Fransa, İtalya, İskoçya, İspanya, Hollanda ve Almanya olduğunu bildirmiştir (Batagelj vd., 2014).

Velema, (2020) Avrupa’nın en iyi sekiz liginin küresel transfer ağındaki futbolcuların göç akışlarını yönlendirdiğini ortaya koymuştur. Gürsakal ve ark. (2020) 2019-2020 kış sezonu futbol transfer sezonunda yüksek ve düşük piyasa değerli transfer ağlarının parametreleri incelenerek Piyasa değeri yüksek olan transfer ağının düşük assortativite katsayısına (0.562) ve düşük piyasa değeri olan transfer ağının ise yüksek assortativite katsayısına (0.836) sahip olduğu, ayrıca brezilyanın aracılık, kendi içinde transfer özelliklerinde en dikkat çeken ülke olduğu tespit edilmiştir.

Poli vd., (2019) yapmış oldukları araştırmada Brezilya (+64 oyuncu, +% 4.8), Fransa (+37 oyuncu, +% 4.3), Arjantin (+57, +% 7.0)’in diğer ülkelere futbolcu ihracını arttıran ülkeler olduğunu ve yalnız bu ülkelerin dünyanın yaklaşık dörtte biri futbolcu ihracını karşıladığını (% 22.5) belirlemişlerdir. Aynı zamanda İspanyanın (+61, +% 14,3) yurt dışına futbolcu satışında en fazla oranla yükselen ülke olduğu (+61, +% 14,3) ve Arjantinli futbolcuların başlıca varış noktasının Meksika ve Şili olduğu tespit edilmiştir (Poli vd., 2019).

Transferleri “daha yüksek transfer harcaması olan kulüplerin daha iyi bir sportif performansa eriştikleri bir “para oyunu” olduğunu” sonuçları ile de değerlendiren araştırmalar mevcuttur (Liu ve ark. 2016; Matesanz vd., 2018).

Teorik fikirler çoğalmasına rağmen, Avrupa'nın en büyük liglerinden biri olan Türkiye süper liginin uluslararası transferlerde nasıl rol aldığını inceleyen araştırmaya rastlanamamıştır. Bu araştırma Türkiye süper liginin futbolcu transferlerini nasıl yönlendirdiğini anlamak için bu çalışma, Türkiye'nin 20 sezon boyunca yapmış olduğu 15.658 transferin yönlerini incelemektedir. Avrupa'da gelir olarak büyümeyi sürdüren iki ligden biri (UEFA, 2018) konumunda olan Türkiye transferlerinin araştırılmasının alan yazına, doğru transferlerin yapılmasına katkı sağlayacağı görüşünden yola çıkarak araştırma gerçekleştirilmiştir.

Method

Araştırmada Türkiye Profesyonel Futbol Liginde 20 yıl boyunca yaptığı transferler verilerini ağ analizine ilişkin ölçülerle incelenmiştir. Türkiye'den herhangi bir ülkeye futbolcu gidişi varsa çıktı (Out-going transfer) herhangi bir ülkeden Türkiye'ye futbolcu gelişi varsa girdi (incoming- transfer) olarak değerlendirilmiştir. Türkiye'den herhangi bir ülke ile yapılan transfer sayısı bağlantının ağırlığı olarak kabul edilmiştir.

Verilerin Toplanması

Transfermarkt, Axel Springer'in sahibi olduğu Alman tabanlı skor, maç sonuçları, istatistikler, transfer haberleri, fikstürler, piyasa değerleri gibi futbol bilgileri içeren bir internet sitesidir. Araştırma için toplanan tüm veriler transferler [www. transfermarkt.com](http://www.transfermarkt.com) adresinden elde edilmiştir. Araştırma kapsamına 20 sezon boyunca yaz ve kış transfer dönemlerinde yapılan tüm transfer dahil edilmiştir.

Türkiye'de profesyonel futbol liginde 20 sezon boyunca 16.587 transfer gerçekleşmiştir. 15.658 transfer değerlendirilmiş ve veri setine kulüpsüz, kariyer sonu olan 929 transfer dâhil edilmemiştir.

Tablo 1: Sezonlara göre transfer sayıları

	Giden Transfer	Gelen Transfer	Tüm Transferler	Kulüpsüz / Kariyer Sonu	Analize Dahil edilen
2000-2001	392	376	768	40	728
2001-2002	380	385	765	49	716
2002-2003	364	402	766	52	714
2003-2004	365	335	700	37	663
2004-2005	346	344	690	32	658
2005-2006	389	398	787	31	756
2006-2007	434	409	843	30	813
2007-2008	429	449	878	24	854
2008-2009	471	476	947	50	897
2009-2010	476	473	949	49	900
2010-2011	431	419	850	52	798
2011-2012	386	394	780	57	723
2012-2013	372	370	742	58	684
2013-2014	403	414	817	52	765
2014-2015	412	387	799	57	742
2015-2016	408	436	844	63	781
2016-2017	438	444	882	49	833
2017-2018	449	464	913	36	877
2018-2019	424	429	853	47	806
2019-2020	495	519	1.014	64	950
Toplam	8.264	8.323	16.587	929	15.658

Verilerin analizi

Veri seti 2000-2001 /2009-2010 eşiği 2010-2011/2019-2020 eşiği olarak iki ayrı parçaya bölünmüştür. İlk on sezonda 7699, ikinci on sezonda 7959 olmak üzere 20 sezonda gerçekleştirilen 15.658 transfer analiz edilmiştir. Transferlerin yönünün hangi yönde değiştiğinin daha iyi anlaşılması için yirmi sezonun parametreleri de belirli yönlerden incelenmiştir. Veriler nodeXL programı ile analiz edilmiştir.

Öncelikli olarak eşik kabul edilen yılların ağırlıklı ağırları çıkarılmıştır. Daha sonra 20 sezonun gelen transfer derece dağılımı ve giden transfer derece dağılımı değerleri hesaplanmıştır. Daha sonra 2000-2001 /2009-2010 eşiği 2010-2011/2019-2020 eşiği gelen ve giden derece dağılımı değerleri hesaplanmıştır. Son olarak her iki eşiğe ait Graph Metric değerleri karşılaştırılmıştır.

Sonuçlar

Araştırmanın ilk aşamasında NodeXL programı kullanılarak yönlendirilmiş ağırlıklı ağ çizilmiştir. Transfer verileri 2000-2001/2009-2010 eşiği 2010-2011/2019-2020 eşiği olarak iyi gruba ayrılmıştır. Şekil 1 ve Şekil 2'de eşik kabul edilen yılların ağırlıklı ağları gösterilmektedir.

Şekil 1: 2000-2001 / 2009-2010 arası transfer ağı

Şekil 2: 2010-2011 / 2019-2020 arası transfer ağı

Şekil 1 ve Şekil 2'de düğümlerin büyüklüğünün farklılaştığı görülmektedir. Türkiye'nin transfer yönü veya alışverişi girdiği ülkelerin eşik kabul edilen yıllarda farklılaştığı görülmektedir. Ağlarda görülen öz-döngüler (Self-loops) bize Türkiye'nin kendi içinde yaptığı transferleri göstermektedir. Düğümlerin büyüklüğü gelen ve giden transferlerin sayısı hakkında bilgi sağlar.

Tablo 2: 20 sezona ait gelen ve giden transfer değerleri

2000-2001/ 2019-2020						
	Ülke	Tüm transferler	Gelen Transferler	%	Giden Transferler	%
1	Almanya	476	329	69,1	147	30,9
2	Brezilya	260	152	58,5	108	41,5
3	Fransa	249	166	66,6	83	33,4
4	İngiltere	242	164	67,7	78	32,3
5	Portekiz	199	130	65,3	69	34,7
6	İspanya	195	118	60,5	77	39,5
7	İtalya	176	93	52,8	83	47,2
8	Belçika	176	108	61,4	68	38,6
9	Hollanda	141	88	62,4	53	37,6
10	Rusya	120	69	57,5	51	42,5
11	Çek Cum.	92	55	59,8	37	40,2
12	Avusturya	82	42	51,2	40	48,8
13	İsveç	73	37	50,6	36	49,4
14	İsviçre	73	48	65,7	25	34,3
15	Polonya	69	41	59,4	28	40,6
16	Sırbistan	68	47	69,1	21	30,9
17	Bulgaristan	66	41	62,1	25	37,9
18	Ukrayna	64	42	65,6	22	34,4
19	Hırvatistan	61	43	70,5	18	29,5
20	Arjantin	60	38	63,3	22	36,7
21	Mısır	55	27	49,1	28	50,9

Türkiye’nin 20 sezon boyunca transfer alışverişinde bulunduğu ülkelerin sıralaması incelendiğinde “Almanya” “Brezilya” “Fransa” “İngiltere” ve Portekiz gibi ülkelerin ön sıralarda yer aldığı ortaya çıkarılmıştır. Tüm ülkelerde gelen (incoming transfer) değerleri giden (outgoing transfer) değerlerinden yüksektir. Sadece “Mısır”a alınan futbolcudan daha çok futbolcu satılmıştır.

Tablo 3: 2000-2001/2009-2010 ve 2009-2010/2019-2020 sezona ait gelen ve giden transfer değerleri

	Ülke Sıralaması	20 Sezon Gelen/Giden	Ülke Sıralaması	2000-2001/2009-2010				Ülke Sıralaması	2009-2010/2019-2020			
				Toplam	%	Gelen T.	Giden T.		Toplam	%	Gelen T.	Giden T.
1	Almanya	476	Almanya	238	50	165	73	Almanya	238	50	165	73
2	Brezilya	260	Brezilya	177	68	106	71	İngiltere	192	79,3	122	60
3	Fransa	249	Fransa	76	30,1	45	31	Fransa	173	69,9	122	51
4	İngiltere	242	Belçika	85	48,3	53	32	Portekiz	167	84	110	57
5	Portekiz	199	Hollanda	57	40,4	36	21	İspanya	140	71,8	86	54
6	İspanya	195	İspanya	55	28,2	33	22	İtalya	138	78,4	75	63
7	İtalya	176	İngiltere	50	20,7	32	18	Belçika	91	51,7	55	36
8	Belçika	176	Rusya	46	38,3	22	24	Hollanda	84	59,6	52	32
9	Hollanda	141	Avusturya	44	53,6	19	25	Brezilya	83	32	46	37
10	Rusya	120	Çek Cum.	39	42,4	23	16	Rusya	74	61,7	47	27
11	Çek Cum.	92	Sırbistan	39	57,3	24	15	Çek Cum.	53	57,6	32	21
12	Avusturya	82	Bulgaristn	39	59	22	17	İsveç	51	69,9	31	20
13	İsveç	73	Mısır	39	70,9	20	19	Polonya	50	52,5	30	20
14	İsviçre	73	İtalya	38	21,6	20	18	Ukrayna	51	79,7	36	15
15	Polonya	69	Portekiz	32	16	21	11	İsviçre	46	63,1	32	14
16	Sırbistan	68	İsviçre	27	36,9	16	11	Avusturya	38	46,4	23	15
17	Bulgaristn	66	Arjantin	26	43,3	19	7	Hırvatistan	37	60,6	24	13
18	Ukrayna	64	Hırvatistan	24	39,3	18	6	Arjantin	34	56,7	20	14
19	Hırvatistn	61	İsveç	22	30,1	14	8	Sırbistan	29	42,7	23	6
20	Arjantin	60	Ukrayna	13	20,3	6	7	Bulgaristan	27	41	19	8
21	Mısır	55	Polonya	19	27,5	11	8	Mısır	16	29,1	7	9

Türkiye'nin 20 sezon boyunca en fazla transfer alışverişinde bulunduğu ülkeler 2000-2001/2009-2010 ve 2009-2010/2019-2020 iki ayrı gruba bölündüğünde bu ülkeler ile transferle şu şekilde değişim göstermiştir. "Almanya"nın sıralaması değişmemiştir. En dikkat çeken ülke "Brezilya" olduğu söylenebilir. 2000-2001/2009-2010 sezonunda ikinci sırada yer alan Brezilya 2009-2010/2019-2020 eşiğinde dokuzuncu sırada yer almıştır. Ayrıca bu sezonda "Avusturya" Sırbistan" "Bulgaristan" transfer alışverişinin azaldığı ülkelerdir.

2009-2010/2019-2020 eşiğinde en fazla yükseliş gösteren ülkenin "Portekiz" olduğu ortaya çıkarılmıştır. Portekiz ilk eşikte 15. Sırada yer alırken 2009-2010/2019-2020 eşiğinde dördüncü sırada yer almıştır. Ayrıca bu eşikte "Polonya" "Ukrayna" gibi ülkeler yükseliş göstermiştir.

Tablo 4: Graph metrik değerleri

2000-2001 /2009-2010		2010-2011/2019-2020	
Graph Metrik	Değer	Graph Metrik	Değer
Çizge Tipi	Direk	Çizge Tipi	Directed
Düğüm	83	Düğüm	82
Benzersiz Kenerlar	27	Benzersiz Kenerlar	29
Benzer Bağlantılar	7672	Benzer Bağlantılar	7930
Toplam Bağlantı	7699	Toplam Bağlantı	7959
Kendi Kendine Bağlantı	6101	Kendi Kendine Bağlantı	5580
Karşılıklı Köşe çiftlerinin oranı	0,682926829	Karşılıklı Köşe çiftlerinin oranı	0,728395062
Karşılıklı Kenar oranı	0,811594203	Karşılıklı Kenar oranı	0,842857143
Bağlı bileşik	1	Bağlı bileşik	1
Bağlantısız Bileşen	0	Bağlantısız Bileşen	0
Bir Bileşendeki maksimum bileşen	83	Bir Bileşendeki maksimum bileşen	82
Maksimum Bağlantı Sayısı	7699	Maksimum Bağlantı Sayısı	7959
Maksimum Çap Mesafesi	2	Maksimum Çap Mesafesi	2
Ortalama Çap	1,952098	Ortalama Çap	1,951517
Çizge yoğunluğu	0,020276227	Çizge yoğunluğu	0,021077989
NodeXL Version	1.0.1.418	NodeXL Version	1.0.1.418

İki farklı veri setine ait Graph Metric değerleri incelendiğinde düğümlerin (vetices) ve benzersiz bağlantı sayılarının (Unique Edges) birbirine yakın olduğu görülmektedir. 2010-2011/2019-2020 sezonunda transfer sayısı artmasına rağmen Türkiye’nin kendi içinde yaptığı transfer (Self-Loops) sayısı azalmıştır. 2000-2001/2009-2010 eşliğinde bağlantıların % 68’i 2010-2011/2019-2020 eşliğinde bağlantıların %72’sinde karşılıklı düğümler (Reciprocated Edge Ratio) mevcuttur.

Bir ağın yarıçapı ne kadar kısa olursa o ağda bilgi o kadar hızlı yayılır. Yarıçap değerleri (Average Geodesic Distance) incelendiğinde iki veri sezonunda birbirine yakın olduğu görülmektedir. Ayrıca çizge yoğunluklarının (Graph Density) birbirine yakın olduğu ortaya çıkarılmıştır.

Tartışma

Bu araştırmada Türkiye’de Profesyonel Futbol Ligi’nde 20 sezonda yapmış olduğu 15.658 transfer belirli ağ ölçüleriyle incelenmiştir. Öncelikli olarak 20 sezonun gelen ve giden transfer değerleri incelenmiş. Daha sonra veri seti ikiye bölümmüş ve farklılıklar karşılaştırılmıştır. 2000-2001/2009-2010 eşliğinde 7699 transfer 2010-2011/2019-2020 eşliğinde 7959 olmak üzere toplam 15.658 transfer gerçekleşmiştir.

Türkiye Profesyonel Futbol Ligi 20 sezon boyunca yaptığı transferlerin bulguları incelendiğinde Almanya (degree: 476), Brezilya (degree:260), Fransa (degree:249), İngiltere (degree:242), Portekiz (degree:199) en fazla futbolcu alıp sattığımız ülkeler olarak tespit edilmiştir (Table. 2). Bu ülkeler FIFA 2020 raporuna göre en fazla transfer yapan ve futbolcu ihraç eden ülkelerdir (FIFA, 2020; Poli vd., 2020). Bu ülkelerin dünya transfer pazarındaki etkililikleri Türkiye transfer yönlerine de yansıtıldığını söylenebilir.

İlk ve ikinci on sezon birlikte değerlendirildiğinde en dikkat çeken ülkenin Portekiz, Brezilya olduğu söylenebilir. Portekiz’in derece değerleri incelendiğinde ilk eşikte ilk onda bile yer

alamazken (degree: 30) ikinci eşikte dördüncü sırada (degree:167) yer alarak transfer ilişkilerinin en çok geliştirildiği ülke olduğu tespit edilmiştir (Tablo.3).

Brezilya ise ilk eşikte ikinci sırada yer alırken (degree: 177) ikinci eşikte dokuzuncu sırada yer alarak (degree: 83) transfer ilişkilerinin en çok kısıtlandığı ülke olduğu söylenebilir (Table.3). En fazla futbolcu ihraç eden ülke Brezilya (Poli vd., 2020) olmasına rağmen ikinci eşikte Brezilya ile alışverişin bu derece azalmasının nedeni sayısal olarak dikkat çekicidir.

İlk eşikte (2000-2001/2009-2010) en fazla transfer yapılan ülke sıralaması Almanya, Brezilya, Belçika iken İkinci eşikte sıralama (2009-2010/2019-2020) Almanya, İngiltere ve Fransa olarak değiştiği tespit edilmiştir. Almanya her iki sezonda da en fazla transfer yapılan ülke olduğu tespit edilmiştir (Tablo 3).

Türkiye'ye gelen (in coming transfer) giden (out going transfer) futbolcu sayıları değerlendirildiğinde Türkiye'nin gelen Futbolcu sayılarının çok daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Sadece ülke olarak Mısır'a aldığımızdan daha çok futbolcu sattığımız ortaya çıkarılmıştır. Türkiye yurt dışındaki futbolcu sayısı sıralamasında ilk yirmide ülke içinde yer almamaktadır (Poli vd., 2020). Hem bu rapor bilgileri hem de araştırma sonuçlarına göre Türkiye futbolcu ithal eden bir ülke konumunda olduğu söylenebilir.

Profesyonel futbol takımlarındaki yabancı oyuncuların oranı bazı ülkeler hariç (Brezilya, arjantin) son otuz yılda sürekli artmıştır. Avrupa'nın en büyük beş liginde de yabancı oyuncu oranları 1985/1986 sezonunda 9.1 % iken 2015/2016 sezonunda 46.7 %'e çıkmıştır. Bunun nedenini Türkiye'de veya Avrupa'da uygulanan yabancı oyuncu kısıtlamasının esnek olmasına bağlayabiliriz veya futbolun globalleşen yapısına bağlayabiliriz. Yabancı oyuncu oranının Avrupa'da 47.7% olduğu göz önüne alındığında (FIFA, 2020) bu durumun Türkiye'ye de yansımalarının olduğunu söyleyebiliriz.

Sonuç

Türkiye Profesyonel futbol liglerinde 20 sezon boyunca gelen (Incoming-transfer) ve giden (Outgoing transfer) futbolcu transferlerinin sosyal ağ analizine bakıldığında;

Transfer alışverişinde bulunduğu ülkeler belirli detaylarla (In-out degree, Graph Metric, ağırlıklı ağlar) incelenmiş olup 20 sezon boyunca Türkiye'nin transferlerinin yönlerini belirli ayrıntılarla belirlenmiştir.

Hesaplamalardan çıkan sonuçlar dikkate alındığında Dünya'da futbolcu ihraç eden ülkeler içinde en fazla paya sahip Güney Amerika ülkelerinden daha çok (Brazilian player: 2742, Argentina player:2330, colombian player:1536) (Poli vd., 2019) Türkiye'nin futbolcu ithalinde tercihi Avrupa ülkeleri (Almanya, İngiltere gibi) olmuştur.

Araştırma sonuçları Türkiye Profesyonel Futbol Ligi'ndeki yabancı oranının da arttığını göstermektedir. Bu sonuç futbolcuların işgücü piyasasının uluslararası bir hale gelmesinin Türkiye Profesyonel Futbol Ligi'nde yansıdığı bir göstergesidir. CIES raporlarına göre Almanya'dan Türkiye'ye (+74) Fransa'dan Türkiye'ye (+63) Brezilya'dan Türkiye'ye (+ 37) futbolcu gelmiştir. Avrupa'da her tüm liglerin ortalama yabancı oyuncu oranı %5 artmıştır (Poli vd., 2018; Poli ve vd., 2019)

Sonuç olarak 2000-2020 yılları arasında Türkiye Profesyonel Ligi futbolcu transferinde tercih hakkını yabancı statüdeki futbolculardan kullandığı gözlemlenmiştir. Türkiye'de Profesyonel Futbol liglerinde “Yeni Yabancı Futbolcu Statüsü” ile “Yerli Futbolcu Teşvik Sistemindeki” kuralların yeniden gözden geçirilerek düzenlenmesi önerilmektedir.

Araştırma sadece Türkiye verileri üzerinden gerçekleştirilmiş olup bundan sonraki araştırmalar daha geniş bir veri seti üzerinde araştırmalar kurgulayabilir. Ağ analizine ilişkin değişik yöntemler kullanabilir.

Kaynakça

- Batagelj, V., Doreian, P., Ferligoj, A., & Kejzar, N. (2014). *Understanding large temporal networks and spatial networks: Exploration, pattern searching, visualization and network evolution* (Vol. 2). John Wiley & Sons.
- Darby, P. (2007). Out of Africa: The exodus of elite African football talent to Europe. *WorkingUSA*, 10(4), 443-456. <https://doi.org/10.1111/j.1743-4580.2007.00175.x>.
- Darby, P., Akindes, G., & Kirwin, M. (2007). Football academies and the migration of African football labor to Europe. *Journal of Sport and Social Issues*, 31(2), 143-161. <https://doi.org/10.1177/0193723507300481>
- EKOLİG. (2019) 2017-2018/2018-2019 Sezonu Futbol Ekonomi Raporu. Aktif baknk.
- EKOLİG. (2020). Covid 19 Öncesi ve Sonrasında Futbol Ekonomisi. Covid 19 Pandemisinin futbol ekonomisine etkileri. Aktif baknk.
- FIFA (2020). Big 5 Transfer Window Analysis Winter 2020. Men Professional Football. Zurich: FIFA.
- Giulianotti, R., & Robertson, R. (2012). Mapping the global football field: a sociological model of transnational forces within the world game. *The British journal of sociology*, 63(2), 216-240. <https://doi.org/10.1111/j.1468-4446.2012.01407.x>
- Giulianotti, R., & Robertson, R. (2012). Mapping the global football field: a sociological model of transnational forces within the world game. *The British journal of sociology*, 63(2), 216-240. <https://doi.org/10.1111/j.1468-4446.2012.01407.x>
- GürsakaL, N., Sevilmiş, A., Aksan, A., & Yılmaz, F. M. (2020). Comparison of Country-Based High And Low Market Valued Transfer Networks. <https://doi.org/10.26579/jocress.351>
- Littlewood, M., Mullen, C., & Richardson, D. (2011). Football labour migration: An examination of the player recruitment strategies of the ‘big five’ European football leagues 2004–5 to 2008–9. *Soccer & Society*, 12(6), 788-805. <https://doi.org/10.1080/14660970.2011.609680>
- Liu, X. F., Liu, Y. L., Lu, X. H., Wang, Q. X., & Wang, T. X. (2016). The anatomy of the global football player transfer network: Club functionalities versus network properties. *PLoS one*, 11(6), e0156504.
- Maguire, J., & Pearton, R. (2000). Global sport and the migration patterns of France ’98 World Cup finals players: Some preliminary observations. *Soccer & Society*, 1(1), 175-189. <https://doi.org/10.1080/14660970008721257>
- Poli, R. (2010). Understanding globalization through football: The new international division of labour, migratory channels and transnational trade circuits. *International Review for the Sociology of Sport*, 45(4), 491-506. <https://doi.org/10.1177/1012690210370640>
- Poli, R., Ravenel, L., Besson, R. (2020). Football players’ production index: measuring nations’ football Observatory Monthly Report. The 55th Monthly Report.
- Poli, R., & Besson, R. (2010). From the South to Europe: a comparative analysis of African and Latin American football migration. *Sport and Migration: borders, boundaries and crossings*, 15-30.
- Poli, R., Ravenel, L., & Besson, R. (2018). World football expatriates: global study 2019.
- Poli, R., Ravenel, L., & Besson, R. (2018). World football expatriates: global study 2019. The 35th Monthly Report.

-
- UEFA. (2018). The European club footballing landscape; Club licensing benchmark report financial year 2018.
- Velema, T. A. (2020). Globalization and player recruitment: How teams from European top leagues broker migration flows of footballers in the global transfer network. *International Review for the Sociology of Sport*, 1012690220919676. <https://doi.org/10.1177/1012690220919676>
- Velema, T. A., Wen, H. Y., & Zhou, Y. K. (2020). Global value added chains and the recruitment activities of European professional football teams. *International Review for the Sociology of Sport*, 55(2), 127-146. <https://doi.org/10.1177/1012690218796771>